

**Dokumendihaldusnõukogu
koosoleku protokoll**

Tallinn

22.01.2014

nr 26-3/14-00226/001

Algus: 13.00

Lõpp: 15.00

Juhatas:

Liivi Karpištšenko

Protokollis:

Alar Teras

Võtsid osa:

Ilona Kään

Kerli Naruski

Kärt Allert

Liis Laaneloog

Reet Ringo

Riina Velleste

Evelyn Vällik

Pille Noodapera

Irina Ivahnenko

Terje Mäesalu

Uuno Vallner

Marve Kaljumäe

Puudusid:

Liivi Leomar

Kaido Palu

Terje Viertek

Helina Kibar

Kutsutud: Hille Lepp – Riigi Tugiteenuste Keskus (RTK)
Veiko Kommusaar – Siseministeerium (SiM)
Andres Kütt – Riigi Infosüsteemi Amet (RIA)
Aivar Rahno – Riigikantselei
Urmas Aavasalu – Riigikantselei
Janek Rozov
Helena Erin
Risto Hinno
Relika Metsallik-Koppel

Päevakord:

1. Kesksed infosüsteemid

Liivi Karpištšenko avab koosoleku ja tutvustab ainukest päevakorrapunkti, milleks on kesksed infosüsteemid ja nende arendamisega seotud probleemid. Vaatluse all on eelnõude infosüsteem (EIS), riigitöötaja iseteenindusportaal, vääртеomenetluse portaal (VMP).

Koosolekul osalejad tutvustavad end.

Liivi Karpištšenko: Tavapäraselt ehitatakse infosüsteeme sisemiste kasutajate poolt, vajadused on tihti läbi arutamata või õigel ajal läbi arutamata. Mõned teemad on külalistele ja osalejatele ette saadetud. Esmalt räägime põhiprobleemidest. Siis räägivad süsteemide omanikud. Arutame, mida saaks teha, et oleks parem kasutada. Nõuanded. Lõpptulemusena saame sisendid ettevalmistamiseks suuremale arutelule aprillis. Vaatame, kas kesksed infosüsteemi arendades on tehtud vigu või mitte. Alustuseks riigitöötaja iseteenindusportaal. RTK, Rahvusrhiiivi (RA), RIA, Andmekaitse Inspeksiooni (AKI), Rahandusministeeriumi (RM) töötajad on täna koos ja saame arutada. Süsteem olemas, kuid 2014.a kasutama hakates selgust paljudes asjades polnud.

Hille Lepp: Eesmärgid. Tugiteenuste tsentraliseerimisega tekkis olukord, kus info on asutuses, kuid finantsarvestus asutusest väljas. Info ei liikunud hästi asutusest RTK-sse. Probleem vajab lahendamist. Laiem eesmärk tööprotsesside ühtlustamine ja lihtsustamine. PricewaterhouseCoopers (PwC) analüüs, kuidas jõuab info asutusest arvestusüksusesse. Analüüsi infoedastusmudeleid. Leiti, et mudelid liialt dokumendikesksed. Palju elektroonilise dokumendihaldussüsteeme (EDHS-e), mis teeb ühtlustamise keerukaks. Kaardistati enamkasutatavad dokumendid. Rahvusvahelise praktika põhjal soovitusel, et kas liidestada või teha nn „rätsepalahendus“. Toodi välja, et tsentraalne lahendus oleks kuni 10 korda odavam. Ainuüksi RM-i valitsemisalas mitu erinevat EDHS-i. Iseteenindusportali kolm suuremat eesmärki: 1. Kogu info asutusest arvestuskeskusesse. 2. Tööprotsesside optimeerimine. 3. Andmete topeltsisestamine jääb ära (vähem vigu, personalitöötajate töö lihtsam). Näitena võib tuua, et väljaspool portali tehtud ajakava ei vastanud tegelikult saadaolevatele puhkustele. Süsteem täidab eesmärgid. Probleem on selles, et süsteemi poolt genereeritavad käskkirjad ei lähe avalikuks.

Arutelu.

Liivi Karpištšenko: Asutuste poolt oli mure see, et ei teatud, kes liituvad. Liitumine vabatahtlik. Avalikustamise probleemid ja dokumendihaldusnõukogu (DHN-i) poolt varem tõstatatud probleem: kes vastutab haldamise, säilitamise ja arhiveerimise eest? Nende küsimuste lahendamine jäi etappi, kus portaali oli juba valmis. Kuidas oli mõeldud dokumentide säilitamine?

Hille Lepp: Portaal tuleks käsitleda asutuse tööriistana. Tagame säilimise ettenähtud tähtsajooksul. Hetkel säilivad dokumendid vähemalt 7 aastat. Eriliste arhiveerimisnõuete puhul hetkel lahendust pole.

Nõukogu liikmed: Tõukefondide dokumente tuleb aga säilitada 25 aastat, sh lähetusega seotuid.

Hille Lepp: See vajadus on meil teada, mõtleme, kuidas eristada.

Pille Noodopera: Küsimus oli selles, kes vastutab säilimise eest ja mis staatuses need dokumendid on. Kui liitumine on vabatahtlik, siis annab asutus vastutuse säilimise eest portaalile. Asutus võib säilitada koopiaid või ära kirju.

Evelyn Vällik: Digiallkirjaga dokument on tervikuna kapsli sees alati originaal.

Marve Kaljumäe: Ei allkirjastata, kinnitatakse.

Hille Lepp: Saab seadistada allkirjastamise. Samuti saab asutus otsustada, kas vormistab lähetuse või puhkuse korralduse või käskkirjaga.

Liivi Karpištšenko: Ebameeldiv uudis, et ühtlustamisele ei ole mõeldud. Kui kogu personalitöö liigub portaali, miks erinevused asutuste kaupa? Kui ametnik roteerib või töökohta vahetab, kas peab hakkama sama asja uue loogikaga tegema?

Terje Mäesalu: Sain alles teada, et esmaspäevast (27.01) läheb HTM ka iseteenindusportaal.

Andres Kütt: Probleem ei ole tehniline. Enamik IT probleeme tuleneb sellest, et pole kokku lepitud funktsionaalsuses. Leping ei tundu olevat hästi kokku lepitud – kas süsteem arhiveerib või mitte ja kes vastutab, kui süsteem hävib. Asutuse vastutus on läbi mõelda ja kokku leppida.

Pille Noodopera: Kui personalidokumendid liiguvad portaali, siis asutuses sari ei lõpe. Dokumentide loetelusse tehakse märge, et alates mingist ajast dokumendid ladestuvad kuskil mujal. Sulgeda tuleb sari aga EDHS-is.

Evelyn Vällik: Küsimus puhkusekäskkirjade osas. On ajakavad, ajakava muutmised, ajakava välised puhkused. Need saavad numbreid süsteemis erinevatest sarjadest. Miks?

Hille Lepp: Ajakava puhkus saab alata siis, kui ajakava on kinnitatud. Enne seda tehtud asjad on ajakavavälised. Asutuse seadistaja peab ühekordselt asjad paika panema.

Aivar Rahno: Ajakava peaks siiski laienema ka eelnevalt antud puhkustele. Ajakava on oluline, sest selles kinnitatud ajal ei tohi puhkuse andmisest keelduda. Kui puhkuste andmise käskkirjad

kinnitatakse portaalis, siis kas kõik töötajad s.h juhid, kinnitavad seal? Juhid ei soovi töötada mitmes süsteemis.

Hille Lepp: Portaali kasutamine on asutustele vabatahtlik.

Liivi Karpištšenko: Sarjade teemad tuleb RTK-l asutustega omavahel klaarida. Spetsialistide märkustega arvestada. Mõned teemad said kirja aprilli aruteluks. Päritolu- ehk provenientsiprintsiip elektroonilises keskkonnas – kes on dokumentide omanik. Usaldus keskkonna vastu – infot dubleeritakse usaldamatuse tõttu. Kuidas peaks registreerimise protsess RIHA-s toimuma, et probleeme ei tuleks lahendada tagantjäre. Dokumentide avalikustamine, millest räägime veel eraldi.

Andres Kütt: Sellised asjad oleks pidanud RIHA menetluse alguses kokku leppima ja läbi rääkima.

Eelnõude infosüsteem (EIS)

Aivar Rahno: EIS on olnud mitu aastat kasutuses ja oma mured juba läbi elanud. Enne oli süsteemide paljusid – eelnõude infosüsteem, esitamise infosüsteem, valitsuse infosüsteem, EL dokumentide infosüsteem. Seega on uus tase võrreldes sellega, mis enne oli. Dubleerimine ei ole olnud probleem. Inimlike vigade tõttu ei ole EIS-is asja ajalugu alati jälgitav. Tekitatakse uusi toimikuid erinevates menetlusetappides. Üks toimik on vajalik Riigi Teatajasse ajaloo loomiseks – avaldatud õigusakti juures on näha ka menetluse ajalugu. On mõned IT vead, millest oleme teadlikud ja need on töös. Dubleerimise kohalt on probleemiks, et millegipärast võtab osa ministriume teiste asutuste kooskõlastuskirju EIS-ist enda EDHS-idesse.

Arutelu.

Liivi Karpištšenko: Tavakasutaja avalikus vaates dokumente leida ei ole lihtne.

Aivar Rahno: Hoiame EIS-is koos nii riigisiseseid kui ka EL-i asju. EL-i asjadega tegelejad soovivad, et otsingute puhul näidataks enne dokumente, eelnõudega töötajad, et toimikuid. Probleem ka otsingute tegemise oskusega. Arhiivi osast ei tule kohe otsingu tulemust. Pealkirjade ja failinimedega on probleeme. See on sisestajate probleem ja seisab oskuste ja praktika taga.

Liis Laaneloog: Kooskõlastuskirja saatmine läbi DVK. Praegu peab panema üles EISi.

Liivi Karpištšenko: Nagu tean, liiguvad Riigikantselei EDHSist dokumendid DVK kaudu otse EISi ja vastupidi. Sama on soovinud asutused, kuid see nõuab eraldi arendusi.

Urmas Aavasalu: EIS käib DVK poolelt kogu aeg dokumente küsimas. Iga süsteemiga tuleb eraldi tegeleda. Olemas on kirjeldus, mis andmeid DVK kaudu suhtlemisel vaja ja selle saab laiali saata. Vaja EDHS-i metaandmete välju juurde teha ja asi töötab.

Liivi Karpištšenko: Kas vajalike väljade lisamine oli suur arendus?

Ilona Kään: Pigem tagasihoidlik.

Reet Ringo: Peaksime rohkem tutvustama oma keskseid süsteeme. Asutused ei tea, mis on juba olemas. Näiteks arutasime oma IT-ga, kuidas korraldada EIS-i ja EDHS-i suhtlust DVK kaudu. Kui kirjeldus on juba loodud, saame seda kasutada.

Liivi Karpištšenko: Kas uue DVK kapsli saab EIS-is valutult kasutusele võtta? DVK uuenduste käigus luuakse kapsli liigiülese ploki täitmise ja kasutamise võimekus enamikku EDHSidest. EISi-spetsiifilised elemendid saab edastada liigipõhises ploki.

Urmas Aavasalu: Jah, DVK uue kapsli kasutuselevõtt EIS-is ei ole suur töö.

Terje Mäesalu: Miks tuuakse kesksetesse süsteemidesse sisse asutuste loogika? Peaks tegema ühtse loogika.

Evelyn Vällik: Probleem eri osapoolte teavitamises. Tekivad dokumendid, mida personalitöötajad ei suuda seostada asjaajamisega.

Reet Ringo: Miks portaali võetakse kasutusse, kui selle kasutamisega rikutakse seadust dokumentide avalikustamisel?

Liivi Karpištšenko: Jätame avalikustamise küsimuse lõppu eraldi teemaks. Aprillikuu koosolekule küsimused: Kuidas saame suunata andmekogude kooskõlastamise juures? Mis on dokument?

Väärteomenetluse portaali (VMP)

Veiko Kommusaar: Süüteomenetluste infosüsteemide jaoks on olemas asekanterite juhtrühm. Reaalselt menetleb 120 asutust. Suurematel oma süsteemid. Riigil puudus ülevaade väärteomenetluste läbiviimise kohta. VMP töö on näidanud, et infosüsteem, mis sobib kõigile, ei sobi kellelegi. Vajadused on erinevad. Seaduse võib kirjutada, kuid rakendatakse teisiti. VMP ei ole eraldi andmekogu, vaid E-toimiku peegelpilt. Sagedased jätkuarendused. Seadused muutuvad ja infosüsteem tuleb muuta. Seetõttu kulukas ülal pidada. SiM ei ole ise menetleja ja suurte menetlejatel on oma süsteemid. Asutused asjaajamiskorrad käsivad, et asja registreerida dokumendid ka enda juures. Sealt dubleerimine. Edasi võib-olla loobume portaalist. Praegu hoiame kahte süsteemi üleval. Edaspidi kasutatakse Politsei- ja Piirivalveameti menetlusinfosüsteemi. Kasutajate haldamine on meie juures.

Arutelu.

Liivi Karpištšenko: Asutuste põhiprobleem oli, et kõiki toiminguid ei saa VMP-s teha ja tuleb toimetada kahes keskkonnas. Osa menetlusse võetud dokumentidest jääb tervikuna EDHS-i, osa läheb VMP-sse. Dokumente tuleb kusagilt alla laadida ja kuhugi üles laadida. Osa probleeme võib olla seotud E-toimikuga. Lisaks on esile toodud jõudlusprobleem. Rida konkreetseid märkusi on SiM-ile edastatud, neid täna ei aruta. Asutused on ka öelnud, et SiM probleemidega üldiselt tegeleb.

Veiko Kommusaar: Ei saa aru, kust on tekkinud jõudlusprobleem. Portaalist ei saa viga olla, võib olla seotud kasutaja arvuti või võrgu aeglusega, eriti mõnes KOV-is.

Liivi Karpištšenko: Jõudsime tagasi avalikustamise probleemini. Kus VMP dokumendid avalikustatakse – portaalist või asutuste EDHS-ides?

Veiko Kommusaar: Portaali kaudu ei avalikustata midagi.

Liivi Karpištšenko: Laiem küsimus: mis on avalikustamise eesmärk ning kus ja kuidas teavet avalikustada? Iseteenindusportaali puhul leidsime, et mõte avalikustada info mitte dokument, on hea, täidab eesmärgi paremini. RTK pakkus, et võimalik on ka tagastada portaalist infot asutuste kodulehtedele ja kuvada kontaktandmete juures, kui töötaja on puhkusel või lähetuses ja kes asendab.

Hille Lepp: Portaal hetkel puhkusekäskkirju ei avalikusta. Mõte oli keskenduda info avaldamisele. Praegu on avalikes dokumendiregistris (ADR-ides) käskkirjade metaandmed ja konkreetse ametniku andmeteni ei jõua. JuM-i poolt aga arvamus, et info avaldamisest ei piisa. Peab avaldama dokumendid.

Marve Kaljumäe: AvTSi järgi peavad dokumendid olema dokumendiregistris avalikustatud.

Hille Lepp: Peab avalikustama ka andmekogus olevad andmed. Mil viisil seda lahendada?

Evelyn Vällik: Veel üks probleem. Kohtud ei pane dokumentidele peale AK märkeid. Kohtutest tuleb materjale läbi E-toimiku ja ka paberil. Tippjuhid tahavad ühte kohta, kustkaudu sisse logida, ei taha liikuda eri süsteemide vahel.

Liivi Karpištšenko: Süsteemide kasutamine kasutajate rollis on oluline. EIS-i puhul oli otsingutest juba juttu. EIS-i avalikus vaates on „Dokumendid“ all autori leidmine probleem. Praegu on sageli näha hulk täpselt sama nimetusega dokumente, kuid kelle oma, ei näe. Kas see plokk on avalikus vaates üldse vajalik?

Aivar Rahno: Menetlusetapi alt peaks saama autori info. EL asjad teevad asja keerukamaks. EL dokumentide jaoks on EIS koht, kust saab neid otsida. Autorid saab dokumentide ossa juurde panna. Vaatame üle.

Marve Kaljumäe: Kas tagasiside iseteenindusportaalist asutustesse on võimalik?

Hille Lepp: SAP-ist saab.

Terje Mäesalu: See maksis HTM-ile 8000 €.

Aivar Rahno: EDHS-ide puhul vaja keskset arendamist. Oluline on standardimine. Vaja on dokumendifailide nimede ühtlustamine. JuM-ile soov, et XML tööriista edasi arendada xml formaadis õigusaktide esitamiseks. Praegu on see kohustuslik KOV-idele, kuid mitte ministriumidele.

Andres Kütt: Ühtne autentimiskeskond on teema. Mõtted sinnapoole liiguvad. Standardimise puhul probleem, et asutuste seisukoht: standardime, aga standardime selliseks nagu meie asutuses on. Hangetes tuleb parendada tagasisidet või seost pakkujatega. Kokku leppida teenusepakkujatega. Nummerdamine, avalikustamine, arhiveerimine – standardiseerida. Dokumendihaldust standardiseerida on keeruline. EDHS-ide suhtlemine teiste süsteemidega on vast kergem. Lihtsam DVK-ga suhtlemine, portaalidega jne.

Liivi Karpištšenko: Ühtlustamise poolelt külalistele infoks, et RIHA-s on EDHS-ide kui standardtoodete kasutuse registreerimisega alustatud. Seal võrreldakse muu hulgas EDHS-i metaandmestiku vastavust riigi metaandmemudelile ehk metaandmeloendile. Samuti on plaanis

jõuda sinna, et iga EDHS-i põhifunktsionaalsus on ühtmoodi kirjeldatud. Selleks töös miinimumnõuded. Dokumendifailide nimetamise teemat tuleb tõesti käsitleda. Ei ole normaalne, kui faili nimi ei ütle midagi.

Ilona Kään: Küsimus DHN-i liikmetele: Kuidas on läinud uue ühtse identiteediga plankide „teie“, „meie“ väljade paika panemine mallidel?

Liis Laaneloog: Saab hakkama, IT pool aitas, kui mallid eri vormingus.

Liivi Karpištšenko: Eile oli juttu, et tehakse ilmselt lisamallid ka Microsofti toodete jaoks. Siis saavad kõik hakkama ja kui dokument salvestatakse PDFi, ei olegi vahet, kummas on loodud.

Aivar Rahno: Riigisekretäri juhised tulevad eelnõude kohta. Lisaks saadab Riigikantselei juhised laiali.

(allkirjastatud digitaalselt)

Juhataja
Liivi Karpištšenko

Protokollija
Alar Teras